

รายงาน

ของ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่อง “การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้และการเพิ่มพื้นที่ป่า
ของประเทศ และร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.”

๖	๒๒	สปช.
---	----	------

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ (สปท) ๑๓๙๙/๒๕๕๙

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ และการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ และร่างพระราชบัญญัติ
ป่าชุมชน พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมนั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นางพรพันธุ์ บุญรัตพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. พลอากาศเอก ธีระภาพ เสนะวงษ์	รองประธานกรรมการ
๓. นางรวิวรรณ ภูริเดช	รองประธานกรรมการ
๔. นางมิ่งขวัญ วิชารังสฤษดิ์	รองประธานกรรมการ
๕. นายกิตติ พิทักษ์นิตินนท์	เลขาธิการกรรมการ
๖. นายขวัญชัย ดวงสถาพร	โฆษกกรรมการ
๗. พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครื่องงาม	โฆษกกรรมการ
๘. พลอากาศเอก ขวัญชัย เอี่ยมรักษา	กรรมการที่ปรึกษา
๙. พลเอก คณิต อุทิศสาร	กรรมการที่ปรึกษา
๑๐. พลเอก จารุเกียรติ ชัยวงษ์	กรรมการที่ปรึกษา
๑๑. นายเฉลิมพล ประทีปะวงษ์	กรรมการที่ปรึกษา
๑๒. พลเรือเอก ชรินทร์ ชุนทรทรัพย์	กรรมการที่ปรึกษา
๑๓. พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย	กรรมการที่ปรึกษา
๑๔. พลเรือเอก ประดิษฐ์ ศิริคุปต์	กรรมการที่ปรึกษา
๑๕. พลโท กมล สุภาพ	กรรมการ
๑๖. พลโท คณิต แจ่มจันทร์	กรรมการ
๑๗. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	กรรมการ
๑๘. นายวันชัย ศักดิ์อุดมไชย	กรรมการ
๑๙. พลตำรวจเอก ศรีวราห์ รังสิพราหมณกุล	กรรมการ
๒๐. นายอักรินทร์ เลิศกิจชัยศิริ	กรรมการ
๒๑. พลเอก เอกชัย จันทร์ศรี	กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษารายงาน เรื่อง การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ และการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ และร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ตามแผนปฏิรูปของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) พรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์

(นางพรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์)

ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

สำนักกรรมการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๖๕ ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๔

สำเนาถูกต้อง

(นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓

สกวรัตน์ พิมพ์
กวีพันธ์ / ตรวจ

สารบัญ

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง “การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้และการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ
และร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.”

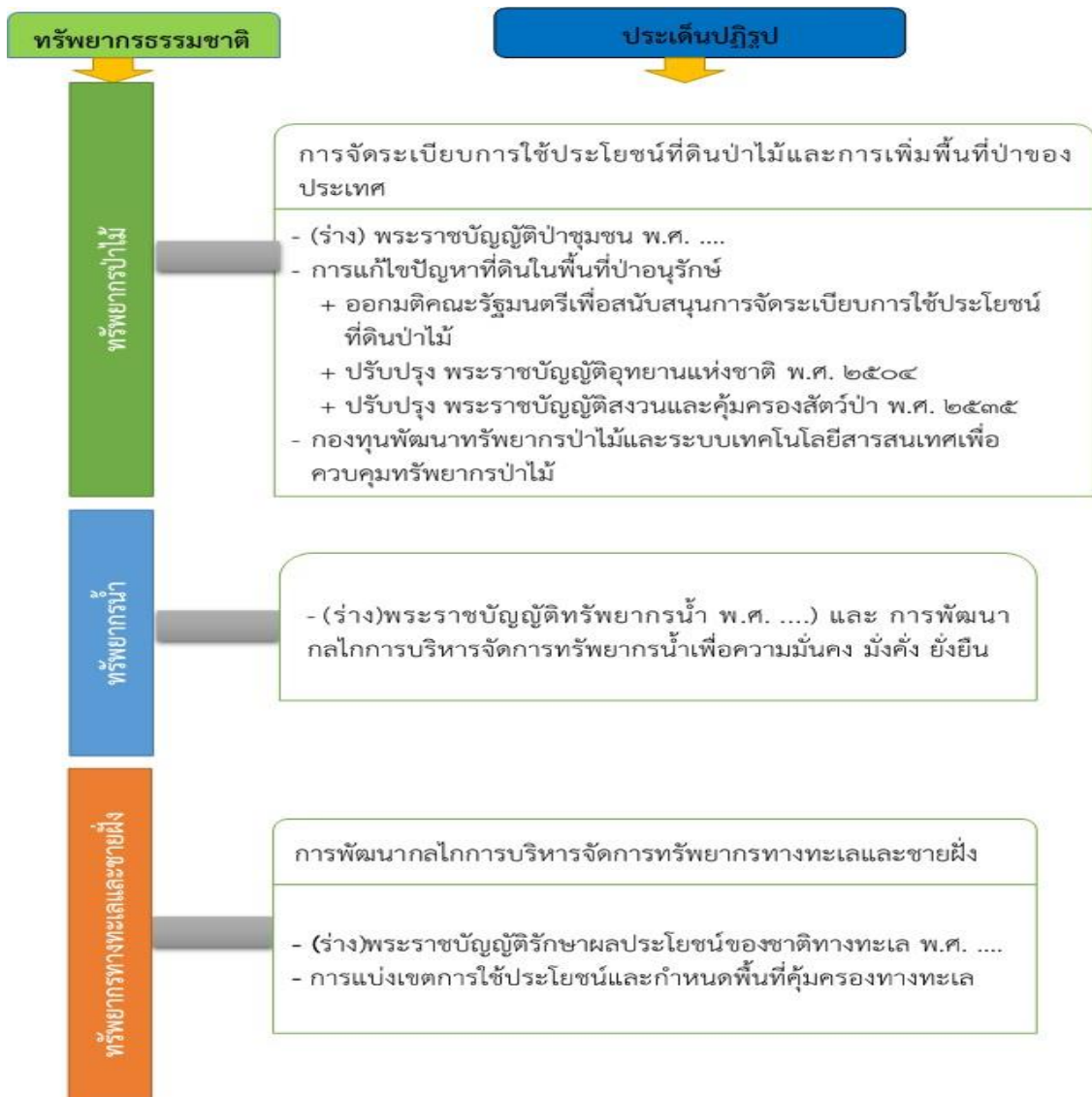
	หน้า
๑. แผนการปฏิรูป	๑
๒. วิธีการปฏิรูป	๖
๓. กำหนดระยะเวลาการปฏิรูป	๘
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ	๘
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๙
๖. ข้อเสนอแนะ	๙
๗. ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ “(ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.”	๙
ภาคผนวก	
- บันทึกหลักการและเหตุผล (ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.	๑๓
- (ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.	๑๔
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ (ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.	๓๑

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง “การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้และการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ
และร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.”

๑. แผนการปฏิรูป

- เรื่องที่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นประเด็นสมควรปฏิรูป

การปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปโดยคำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วนและความสัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูปในระยะเวลาที่เหลืออยู่ ทำการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ แล้วกำหนดแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมบนพื้นฐานนโยบาย กฎหมาย และหลักวิชาการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดดุลยภาพในด้านทรัพยากรธรรมชาติเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมีประเด็นการปฏิรูปและแนวทาง สรุปได้ดังภาพที่ ๑

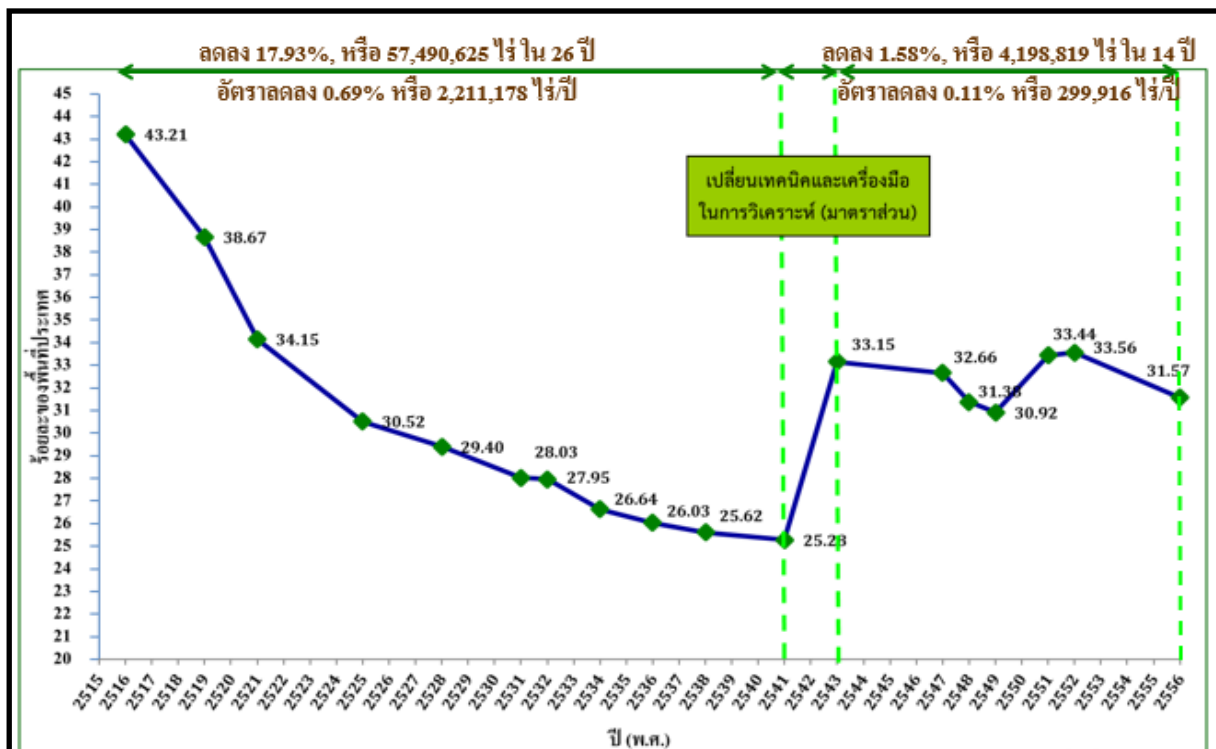

บัดนี้ คณะกรรมการข้าราชการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดย คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติ ได้เสนอ เรื่อง “การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้และการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ และร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.”

- ปัญหา

๑. สถานการณ์พื้นที่ทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ

ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ พื้นที่ป่าไม้ของประเทศมีประมาณ ๑๐๒ ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ ๓๑.๕๗ ของเนื้อที่ประเทศซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานตามหลักวิชาการและเป้าหมายนโยบายของชาติ ประมาณ ๒๗.๒๙ ล้านไร่ เนื่องจากนโยบายป่าไม้แห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ กำหนดเป้าหมายพื้นที่ป่าที่ควรมีทั้งป่าเพื่อการอนุรักษ์และป่าเพื่อเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ ในขณะที่พื้นที่ป่าไม้ลดลงในช่วง ๔๐ ปีที่ผ่านมาประมาณ ๓๖ ล้านไร่ หรือเฉลี่ยปีละ ประมาณ ๙ แสนไร่ และมีแนวโน้มลดลง (ดังภาพที่ ๒) โดยเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ จะพบว่า การเปลี่ยนพื้นที่ป่าของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น สองช่วงเนื่องจากมาตราส่วนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มีความแตกต่างกันได้แก่ช่วง ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ รวมระยะเวลา ๒๖ ปีพื้นที่ป่าลดลงจาก ๑๓๙ ล้านไร่ เหลือ ๘๑ ล้านไร่ หรือคิดเป็นอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าประมาณ ๒ ล้านไร่ต่อปีและช่วง ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ รวมระยะเวลา ๑๔ ปี พื้นที่ป่าลดลงจากประมาณ ๑๐๖ ล้านไร่ เหลือ ๑๐๒ ล้านไร่ หรือคิดเป็นอัตราการลดลงของพื้นที่ป่า ประมาณ ๓ แสนไร่ต่อปี (กรมป่าไม้, ๒๕๕๗: กรมป่าไม้, ๒๕๕๘: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช , ๒๕๕๘) จากการลดลงของพื้นที่ป่าจำนวนมากในระยะเวลาที่ผ่านมา มีผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของ ระบบนิเวศป่าไม้และสถานภาพของพืชและสัตว์หลายชนิดโดยบางชนิดได้สูญพันธุ์ไปแล้วและบางชนิดเสี่ยง ต่อการสูญพันธุ์หายากและถูกคุกคามรวมถึงเป็นสาเหตุสำคัญในการเกิดภัยธรรมชาติของประเทศ เช่น ภัยแล้ง และอุทกภัย

ภาพที่ ๒ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๑๖ - พ.ศ. ๒๕๕๖

ที่มา: กรมป่าไม้ และ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (๒๕๕๘)

๒. ปัญหาด้านนโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

ปัญหาด้านนโยบายเกี่ยวกับการจัดการที่ดินป่าไม้ของชาติที่ผ่านมา ได้มีการวิเคราะห์ไว้ อย่างลุ่มลึกและครอบคลุม ปรากฏในหนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๔๐๕ (ลน)/๘๗๔๐ เรื่อง การตั้งคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๘ โดยสรุปได้ ดังนี้

๒.๑ นโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้มีจำนวนมากแต่ขาดเอกภาพและขาดการปรับปรุง ให้เหมาะสม เช่น นโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๘ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ และนโยบายและแผนการส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๕๙

๒.๒ ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๘) ไม่มีคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติมาควบคุมติดตาม และตัดสินใจในการขับเคลื่อนนโยบายป่าไม้แห่งชาติตั้งแต่มีการยกเลิกคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐

๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับมีเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายด้าน ทรัพยากรป่าไม้ไม่เชื่อมโยงกัน ทำให้ขาดเป้าหมายและการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น นโยบายแสดงเป้าหมาย จำนวนพื้นที่ป่าของแผนฯ ตั้งแต่ฉบับที่ ๔ ถึงฉบับที่ ๑๑ ไม่เชื่อมโยงกัน และส่งผลกระทบต่อข้อกำหนด นโยบายในแผนฯ ฉบับที่ ๑๒

๒.๔ นโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบางส่วนขาดความสมดุลกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ

๒.๕ นโยบายแก้ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ที่ผ่านมา มีลักษณะอ่อนปรนการดำเนินการ ตามกฎหมายหรือบรรเทาปัญหาชั่วคราว และขาดการแก้ปัญหาที่ครอบคลุมหรือเชื่อมโยงในทุกมิติ เช่น

มติคณะรัฐมนตรี. มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคารบูกrukที่ดินของรัฐ (กปร.)

๒.๖ มีความเสี่ยงในการนำนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์จากพื้นที่ป่าไม่อย่างเหมาะสมหรือเป็นธรรมในอนาคต หากไม่มีคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติมาช่วยพิจารณา เนื่องจาก คทช. มุ่งบริหารจัดการที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ดังแสดงในคำนิยามข้อ ๓ ของระเบียบสำนักนายกฯ ดังนั้นอาจมีการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์หรือเพิกถอนพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายอย่างไม่เหมาะสม

๓. ปัญหาด้านกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

จากรายงานการศึกษา เรื่อง ข้อเสนอการแก้ไขปัญหาที่ดินป่าไม้ของชาติ ของคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (สถितिบัญญัติแห่งชาติ, ๒๕๕๘) ได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาด้านกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินป่าไม้ของชาติไว้ สรุปได้ดังนี้

๓.๑ ไม่มีกฎหมายส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่ป่าอย่างแท้จริง จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงและออกกฎหมายในการส่งเสริมการปลูกป่าหรือเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อสร้างความสมดุลทางกฎหมายในการใช้ประโยชน์ที่ดินและการอนุรักษ์ป่าไม้ต่อไป

๓.๒ กฎหมายมีบทบัญญัติไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับเขตป่าและที่ดิน เช่น ประมวลกฎหมายที่ดินพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติต่างๆ ที่กำหนดเขตป่าหรือแนวเขตที่ดินโดยแผนที่แนบท้ายเป็นต้น

๓.๓ กฎหมายบางฉบับยังไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างเป็นระบบหรือครบวงจรเช่น ปัญหาขาดมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการนำมาใช้กับบุคคลผู้อยู่อาศัยในที่ดินป่าไม้ในสถานะต่างๆ

๓.๔ กฎหมายยังไม่มีมาตรการที่ครอบคลุมและเหมาะสม เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ขาดมาตรการทางปกครองที่จะให้เจ้าหน้าที่สามารถออกคำสั่งระงับยับยั้งการบุกรุกในระหว่างการพิสูจน์สิทธิหรือการดำเนินคดี นอกจากนี้ การกระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้นั้นแม้เป็นคดีที่มีความรุนแรง ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเศรษฐกิจของประเทศชาติ ที่ได้กำหนดเป็นคดีนโยบายเช่นเดียวกับคดียาเสพติด แต่เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ไม่ได้มีอำนาจในการดำเนินการได้ในลักษณะเดียวกับเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

๔. ปัญหาในการดำเนินงานป่าชุมชนในปัจจุบัน

จากการประสานขอข้อมูลจากกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. ๒๕๕๘) พบว่าผลการดำเนินงานจัดตั้งป่าชุมชนปัจจุบัน (เมษายน ๒๕๕๙) มีการจัดตั้งไปแล้วจำนวน ๙,๗๒๑ หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่ ๔.๔ ล้านไร่ โดยกรมป่าไม้มีเป้าหมายการจัดตั้งป่าชุมชนทั่วประเทศจำนวน ๒๑,๘๕๐ หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๑๐ ล้านไร่ อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการป่าชุมชนในปัจจุบันยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานป่าชุมชนหลายประการ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

๔.๑ การจัดตั้งป่าชุมชนยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับ ในปัจจุบันอาศัยกฎหมายเดิมที่มีอยู่ ได้แก่ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

แล้วแต่กรณี ซึ่งยังมีข้อจำกัดในการดำเนินการหลายประการ โดยกิจกรรมในการดำเนินงานป่าชุมชนส่วนใหญ่ ประชาชนจะต้องขออนุญาตจากกรมป่าไม้ ทำให้ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน และยังมีข้อจำกัดในการส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม

เมื่อวิเคราะห์ถึงความพยายามในการออกกฎหมายรองรับป่าชุมชนในเชิงนโยบายแล้ว พบว่า (ตารางที่ ๑) ประเทศไทยได้กำหนดให้เร่งรัดการออกกฎหมายรองรับป่าชุมชนตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (๒๕๓๕-๒๕๓๙) และได้กำหนดในฉบับอื่นๆ ต่อมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เคยนำร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน เข้าพิจารณาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ก็ยังไม่สำเร็จ ซึ่งรวมระยะเวลาประมาณ ๒๔ ปีแล้ว ที่มีความพยายามแต่ยังไม่สามารถออกพระราชบัญญัติป่าชุมชนได้

ตารางที่ ๑ การกำหนดให้มีกฎหมายรองรับป่าชุมชนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ ๗ (๒๕๓๕-๒๕๓๙)	ฉบับที่ ๘ (๒๕๔๐-๒๕๔๔)	ฉบับที่ ๙ (๒๕๔๕-๒๕๔๙)	ฉบับที่ ๑๐ (๒๕๕๐-๒๕๕๔)	ฉบับที่ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๕๙)
เร่งรัดการออกกฎหมายรองรับป่าชุมชน พระราชบัญญัติสวนป่า และการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร	ส่งเสริมการจัดการในรูปแบบของป่าชุมชน และออกพระราชบัญญัติป่าชุมชน	ปรับปรุงกฎหมายเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วม เช่น พระราชบัญญัติป่าชุมชน ทบทวนกฎหมายป่าไม้	xxxxxxxxxxxx	ปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบของภาครัฐ เพื่อลดความขัดแย้งและแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ / เพิ่มบทลงโทษต่อผู้บุกรุกทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔.๒ คณะกรรมการป่าชุมชนซึ่งเป็นผู้บริหารจัดการป่าชุมชนไม่มีอำนาจตามกฎหมาย เมื่อพบการกระทำผิดในพื้นที่ป่าชุมชน คณะกรรมการไม่สามารถดำเนินการตามกฎหมายได้

๔.๓ ขาดแรงจูงใจด้านการบริหารจัดการป่าชุมชน เนื่องจากระเบียบและกฎหมายอนุญาตให้ชุมชนใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อการใช้สอยในครัวเรือน แต่ไม่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มรายได้ในเชิงเศรษฐกิจ

๔.๔ ในแต่ละจังหวัดมีการเชื่อมโยงกลุ่มป่าชุมชนเป็นเครือข่ายป่าชุมชน ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด ปัจจุบันมีเครือข่ายป่าชุมชนระดับจังหวัด ๖๗ จังหวัด มาจากป่าชุมชน ๓,๐๔๖ หมู่บ้าน ซึ่งการสนับสนุนจากภาครัฐในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายป่าชุมชนยังไม่เพียงพอ ขาดความต่อเนื่อง และยังมีขาดประสิทธิภาพ

๔.๕ โครงสร้างหน่วยงานของกรมป่าไม้ในระดับท้องถิ่นยังไม่เอื้ออำนวยต่อการติดต่อประสานงาน การให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน การสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการจัดตั้งและบริหารจัดการป่าชุมชน

๔.๖ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอกับความต้องการของชุมชนที่ต้องการจะจัดทำโครงการป่าชุมชน เนื่องจากเป้าหมายในการจัดตั้งป่าชุมชนมีจำนวน ๒๑,๘๕๐ หมู่บ้าน ปัจจุบันจัดตั้ง

ได้เพียง ๙,๗๒๑ หมู่บ้าน โดยในแต่ละปีจะได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดตั้งป่าชุมชนเพียงปีละ ๒๐๐ หมู่บ้าน ซึ่งหากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรดั่งเช่นปัจจุบันอาจจะต้องใช้เวลาถึง ๖๑ ปี

๔.๗ ป่าชุมชนที่จัดตั้งแล้ว ได้รับการสนับสนุนการบริหารจัดการป่าชุมชนจากภาครัฐ โดยมีแผนการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนเพียงปีแรกปีเดียวเท่านั้น จึงทำให้การดำเนินงานของชุมชนขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารจัดการป่าขาดประสิทธิภาพ

๔.๘ โครงการป่าชุมชนที่จัดตั้งแล้วแต่ยังไม่ได้รับงบประมาณเงินอุดหนุน จำนวน ๕,๖๕๗ หมู่บ้าน และยังไม่ได้รับแผนการส่งเสริมการบริหารจัดการป่าจากกรมป่าไม้จึงส่งผลให้การบริหารจัดการป่าของชุมชนยังขาดประสิทธิภาพ

๒. วิธีการปฏิรูป

- วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง เกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป

การวิเคราะห์จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูปมีประเด็นที่ได้วิเคราะห์ดังนี้

๑. วิเคราะห์อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ที่ให้ดำเนินการปฏิรูปด้านต่างๆ ตามมาตรา ๒๗ สืบต่อจากสภาพปฏิรูปแห่งชาติ โดยให้คำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วนและความสัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูป ในระยะเวลาที่เหลืออยู่ (รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๓๙/๒ วรรคหนึ่ง) โดยได้วิเคราะห์วาระปฏิรูป ๓๗ วาระ วาระพัฒนา ๘ วาระ วาระเพิ่มเติม ๑๕ วาระ และข้อเสนอการปฏิรูปเร็ว ๙ วาระ พบว่าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับป่าชุมชนที่สภาพปฏิรูปแห่งชาติได้ดำเนินการไว้ นั้น ปรากฏในวาระปฏิรูปที่ ๑๑ (ปฏิรูปที่ดินและการจัดการที่ดิน) และ วาระปฏิรูปที่ ๒๕ (ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

๒. ศึกษาแนวพระราชดำริ หลักการทางวิชาการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน นโยบายและแผนระดับชาติและนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง วิสัยทัศน์ พันธกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรหลักด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

๓. วิเคราะห์นโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ จากข้อมูลการกำหนดเป้าหมายพื้นที่ป่าของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ นโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๘ ที่กำหนดให้ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งประกอบด้วยป่าเพื่อการอนุรักษ์ในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ และ ป่าเพื่อเศรษฐกิจในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ประเทศ จากนั้นโดยบังเอิญ วิเคราะห์แล้วพบว่าประเทศไทยสามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้ และไม่ได้มุ่งให้เพิ่มพื้นที่ป่าเฉพาะในเขตป่าตามกฎหมายเท่านั้น แต่ให้เพิ่มพื้นที่ป่าหรือส่งเสริมให้มีป่าชุมชนนอกเขตอนุรักษ์ และส่งเสริมให้มีป่าปลูกในพื้นที่เอกชนหรือพื้นที่รัฐอื่นๆ ด้วย

๔. กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ “การส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน” เป็นรูปแบบการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการพัฒนาป่าไม้และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนควบคู่กันไปตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่เป้าหมายคือ ป่าสมบูรณ์และยั่งยืน และประชาชนได้รับประโยชน์ในทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม คือ

๔.๑ ด้านเศรษฐกิจ การดำเนินการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่น การดำรงชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งชุมชนจะมีเศรษฐกิจที่มั่นคงและนำไปสู่ผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติ เนื่องจากการดำเนินงานส่งเสริมจัดการป่าชุมชน เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการดูแลรักษาและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในพื้นที่ป่าชุมชนอย่างเหมาะสม อันนำไปสู่การรักษาฐานทรัพยากรของประเทศอย่างยั่งยืน ทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ฐานทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด ถูกต้องและเหมาะสม เป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ของครัวเรือน

๔.๒ ด้านสังคม การดำเนินการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน ก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านสังคม เช่น เกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชน ลดความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกิดเป็นความร่วมมือให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะร่วมกันดูแลรักษาป่า

๔.๓ ด้านสิ่งแวดล้อม การดำเนินการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนทำให้พื้นที่ป่าชุมชน ได้รับการดูแล รักษา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการรักษาทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม และช่วยลดการบุกรุกหรือใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งช่วยฟื้นฟูสภาพป่าให้ดีขึ้น ตลอดจนทำให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ และเกิดมูลค่าเพิ่ม โดยเฉพาะพืชอาหารและพืชสมุนไพรในพื้นที่ป่าชุมชน ทำให้ป่าสามารถเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อประชาชนได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

๕. วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชนนอกเขตอนุรักษ์ พ.ศ. (ฉบับสภาปฏิรูปแห่งชาติ) และร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน ฉบับอื่นๆ ในอดีต เช่น ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน ฉบับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๐

๖. ตั้งคณะทำงานขับเคลื่อน (ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๙ เพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ฉบับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งประกอบด้วยบุคคล ดังนี้

๑. นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๒. นายดำรงค์ พิเดช	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๓. อธิบดีกรมป่าไม้	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๔. อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๕. อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๖. พลเอก จารุเกียรติ ชัยวงษ์	ประธานคณะทำงาน
๗. พลเอก คณิต อุทิตสาร	รองประธานคณะทำงาน
๘. พลโท คณิต แจ่มจันทร์	รองประธานคณะทำงาน
๙. พลเรือเอก ชรินทร์ ชูณหรัชพันธุ์	คณะทำงาน
๑๐. พลเรือเอก ประดิษฐ์ ศิริคุปต์	คณะทำงาน
๑๑. นายกษิต์เดชธนทัต เสกขุนทด	คณะทำงาน
๑๒. นายประลอง ดำรงค์ไทย	คณะทำงาน
๑๓. นายวีระยุทธ วรรณเลิศสกุล	คณะทำงาน
๑๔. นายอักรินทร์ เลิศกิจชัยศิริ	คณะทำงาน
๑๕. นายธิตติ กนกทวิฐากร	คณะทำงาน
๑๖. พลโท บัญชา ทองวิลัย	คณะทำงาน

๑๗. นายอรรถนพ ชัยพรธรรพ์รัตน์	คณะทำงาน
๑๘. นางสาวนันทกานท์ ชมสาคร	คณะทำงาน
๑๘. นายขวัญชัย ดวงสถาพร	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๙. นางนันทนา บุญยานันต์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๗. จัดโครงการสัมมนา เรื่อง “(ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.” เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมกรมการธิการ หมายเลข ๒๑๓ - ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒ เพื่อถ่ายทอดร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.ต่อผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และปรึกษาหารือและรับฟังความคิดเห็นแล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาไปปรับปรุง ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ให้มีความเหมาะสม

- แนวทางแก้ไข

บัญญัติกฎหมายเฉพาะเพื่อรองรับการจัดการป่าชุมชน คือ ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ส่งผลให้ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของประเทศมีความสมบูรณ์และยั่งยืนและประชาชนได้รับประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ที่เหมาะสมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการป่าชุมชนในปัจจุบันในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (เมษายน ๒๕๕๙) ที่มีการจัดตั้งไปแล้วจำนวน ๙,๗๒๑ หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่ ๔.๔ ล้านไร่ และยังเป็นส่งเสริมให้มีการจัดตั้งป่าชุมชนทั่วประเทศตามแผนงานที่รัฐกำหนดไว้ จำนวน ๒๑,๘๕๐ หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๑๐ ล้านไร่ อีกทั้ง ยังเป็นการส่งเสริมพื้นที่อื่นของรัฐนอกเขตป่าไม้ที่ประสงค์จะจัดทำเป็นป่าชุมชนด้วย

๓. กำหนดระยะเวลาการปฏิรูป

ระยะที่ ๑ (ก่อน เมษายน ๒๕๕๙)

ศึกษาและจัดทำข้อเสนอการปฏิรูป

ระยะที่ ๒ (มิถุนายน ๒๕๕๙) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ นำร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. เสนอต่อ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการออกกฎหมาย และให้เร่งดำเนินการให้มีการออกกฎหมาย และระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ระยะที่ ๓ (เมื่อพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ) ให้มีการจัดตั้งและพัฒนาป่าชุมชนภายใต้พระราชบัญญัตินี้ อย่างต่อเนื่อง

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- หน่วยงานที่กำกับดูแลพื้นที่อื่นของรัฐที่ประสงค์จะจัดทำเป็นป่าชุมชน

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- หน่วยงานที่กำกับดูแลพื้นที่อื่นของรัฐที่ประสงค์จะจัดทำเป็นป่าชุมชน

๖. ข้อเสนอแนะ

๖.๑ บัญญัติกฎหมายเฉพาะเพื่อรองรับการจัดการป่าชุมชน คือ ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.

๖.๒ กำหนดนโยบายส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนในประเทศให้เป็นรูปแบบการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการพัฒนาป่าไม้และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนควบคู่กันไปตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่เป้าหมายคือป่าสมบูรณ์และยั่งยืน และประชาชนได้รับประโยชน์ในทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

๖.๓ ส่งเสริมให้มีป่าชุมชนในพื้นที่อื่นของรัฐนอกเขตป่าไม้เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ

๗. ร่างพระราชบัญญัติ

๗.๑ ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.

๗.๒ หลักการและเหตุผล

๗.๒.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน

๗.๒.๒ เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน อันจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ส่งผลให้ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของประเทศมีความสมบูรณ์และยั่งยืน ประกอบกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ยังมีข้อจำกัดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

คณะกรรมการการจึงขอเสนอรายงานเรื่อง “การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้และการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ และร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.” เพื่อให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้โปรดพิจารณา หากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบด้วยขอได้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายกิตติ พิทักษ์นิตินันท์)

เลขานุการกรรมการการ

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง “การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้และการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ และร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.”

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พรบ.หรือ ร่าง พรป. (ถ้ามี)
การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้และการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ เรื่อง (ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.”	แผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติ ประเด็นการปฏิรูป การจัดการระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้และการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ เรื่อง (ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.”	ออกกฎหมายเฉพาะเพื่อรองรับการบริหารจัดการป่าชุมชน คือ ร่าง พ.ร.บ. ป่าชุมชน พ.ศ. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ส่งผลให้ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของประเทศมีความสมบูรณ์และยั่งยืนและประชาชนได้รับประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้อย่างเหมาะสมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	ระยะที่ ๑ (ก่อน เมษายน ๒๕๕๙) ศึกษาและจัดทำข้อเสนอการปฏิรูป ระยะที่ ๒ (มิถุนายน ๒๕๕๙) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ นำร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. เสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการออกกฎหมาย และ ให้เร่งดำเนินการให้มีการออกกฎหมาย และ เสนอกระทรวง และ เปรียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ระยะที่ ๓ (เมื่อพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ) ให้มีการจัดตั้งและพัฒนาป่าชุมชน	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - หน่วยงานที่กำกับดูแลพื้นที่อื่นของรัฐที่ประสงค์จะจัดทำเป็นป่าชุมชน	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑. ออกกฎหมายเฉพาะเพื่อรองรับการบริหารจัดการป่าชุมชน คือ ร่าง พ.ร.บ. ป่าชุมชน พ.ศ. ๒. กำหนดนโยบายส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนในประเทศให้เป็นรูปแบบการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการพัฒนาป่าไม้และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนควบคู่กันไปตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่	(ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พรบ.หรือ ร่าง พรป. (ถ้ามี)
			ภายใต้ พระราชบัญญัตินี้ อย่างต่อเนื่อง			เป้าหมายคือ ป่า สมบูรณ์และยั่งยืน และ ประชาชนได้รับ ประโยชน์ในทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมอย่าง เหมาะสม ๓. ส่งเสริมให้มีป่า ชุมชนในพื้นที่อื่นของ รัฐนอกเขตป่าไม้เพื่อ เป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ ของประเทศ	

ภาคผนวก

- บันทึกหลักการและเหตุผล (ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.
- (ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ (ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างสมดุลและยั่งยืน อันจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ส่งผลให้ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของประเทศมีความสมบูรณ์และยั่งยืน ประกอบกับกฎหมาย ว่าด้วยป่าไม้และกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ยังมีข้อจำกัดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

“ของป่า” หมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในป่าชุมชน เป็นต้นว่า

(๑) ฟืน ถ่านไม้ ไม้ไผ่ เปลือกไม้ ใบไม้ ดอกไม้ เมล็ด ผลไม้ หน่อไม้ ชัน และยางไม้

(๒) หล้า อ้อ พง แขม ปรีอ คา กก กระจุต กูด เห็ด และพืชอื่น

(๓) ครั่ง รังผึ้ง น้ำผึ้ง ขี้ผึ้ง มูลค้างคาว

(๔) สัตว์น้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ แมลง รวมทั้งไข่ของแมลงที่ไม่ใช่สัตว์ป่าสงวน หรือสัตว์ป่าคุ้มครอง ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

(๕) ดิน หิน กรวด และทรายที่ไม่ใช่แร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่

“ฟืน” หมายความว่า เศษไม้ ปลายไม้ หรือไม้ล้มลอนอนไพรตามธรรมชาติ อันมีลักษณะและคุณภาพเหมาะสมที่จะใช้เป็นเชื้อเพลิงยิ่งกว่าใช้ประโยชน์อย่างอื่น

“ความหลากหลายทางชีวภาพ” หมายความว่า ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด และให้หมายความรวมถึงความหลากหลายทางพันธุกรรม ทางชนิดพันธุ์ และทางระบบนิเวศอันเป็นถิ่นกำเนิดของสิ่งมีชีวิตเหล่านั้น

“สมาชิกป่าชุมชน” หมายความว่า สมาชิกของชุมชนที่มีการประกาศจัดตั้งป่าชุมชนและได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

“เครือข่ายป่าชุมชน” หมายความว่า การรวมตัวกันของสมาชิกป่าชุมชน โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่การจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน

“ทรัพย์สินส่วนกลาง” หมายความว่า เงินและทรัพย์สินที่ได้มาเพื่อใช้ในการจัดการป่าชุมชน ไม้ที่สมาชิกป่าชุมชนร่วมกันปลูกในบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ หรือทรัพย์สินที่สมาชิกป่าชุมชนร่วมกันจัดทำในการจัดการป่าชุมชน

“องค์กรเอกชน” หมายความว่า องค์กรที่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หรือองค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นนิติบุคคลแต่มีผลงานด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นที่ประจักษ์ โดยมีใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน และจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี และมีคุณสมบัติอื่น ๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด

“เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน” หมายความว่า ผู้ซึ่งคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดพิจารณาแต่งตั้งจากข้าราชการสังกัดกรมป่าไม้หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ สมาชิกป่าชุมชนซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน หรือบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยองค์กรเอกชนในท้องถิ่น หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมป่าไม้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๕ ป่าชุมชนที่จัดตั้งขึ้นต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพ และสภาวะแวดล้อม

(๒) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน

(๓) การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลายของชุมชนในการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา การควบคุมดูแล และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน

(๔) การฟื้นฟูพื้นที่ป่าในเขตป่าชุมชนโดยการปลูกป่าทดแทน

(๕) การเสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนในการจัดการป่าชุมชน

มาตรา ๖ พื้นที่ป่าที่มีการจัดตั้งเป็นป่าชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้คงอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

หมวด ๒

คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการ เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และผู้ทรงคุณวุฒิอีกแปดคน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนสองคน ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลสองคน และผู้แทนคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนสี่คน เป็นกรรมการ และอธิบดีกรมป่าไม้ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิเสนอตามมาตรา ๑๗

ให้อธิบดีกรมป่าไม้แต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๘ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้ดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่หมดวาระ และให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำ

โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้กรรมการซึ่งเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างได้ตามความในมาตรา ๗ วรรคสอง โดยอนุโลม เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายในการจัดตั้ง การจัดการป่าชุมชน และเครือข่ายป่าชุมชน หรือพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับป่าชุมชนตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย
- (๒) เสนอแนะในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) กำหนดระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การแต่งตั้งกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดตามมาตรา ๑๘
- (๕) จัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงาน และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด
- (๖) จัดทำรายงานเกี่ยวกับสภาพโดยรวมของป่าชุมชนทั่วประเทศพร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีปีละหนึ่งครั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม การอนุรักษ์ การฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในป่าชุมชน หรือการสนับสนุนการจัดการป่าชุมชน
- (๗) พิจารณาอุทธรณ์มติเกี่ยวกับการขอจัดตั้ง หรือเพิกถอนป่าชุมชน
- (๘) พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดที่สั่งการตามมาตรา ๔๖ และพิจารณาการนำเสนอของอธิบดีตามมาตรา ๔๘
- (๙) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดงบประมาณ มาตรการ หรือกลไกทางการเงิน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน
- (๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

ในการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายในการจัดตั้งและจัดการป่าชุมชนตาม (๑) และการเสนอแนะในการออกกฎกระทรวงตาม (๒) ให้คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนรับฟังความคิดเห็น

ของประชาชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาเสนอความเห็นและเสนอแนะด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด

มาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนดระเบียบว่าด้วยการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา การควบคุมดูแล และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน

ระเบียบตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดเป็นแนวทางเพื่อให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนไปดำเนินการออกข้อบังคับให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละป่าชุมชนก็ได้

มาตรา ๑๒ การประชุมคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

มาตรา ๑๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนและคณะอนุกรรมการ ตามมาตรา ๑๔ มีอำนาจเรียกให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง หรือให้ส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๑๖ เพื่อประโยชน์ในการสรรหาบุคคล ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกรรมการอื่นอีกเก้าคน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลที่มีคณะหรือสาขาวิชาเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือสังคมศาสตร์จำนวนสามคน แต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวนสามคน และผู้แทนคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนจำนวนสามคน เป็นกรรมการ

การแต่งตั้งกรรมการสรรหาซึ่งเป็นผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ให้อธิการบดีดำเนินการให้อาจารย์ในคณะหรือสาขาวิชาดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้คัดเลือกตนเอง สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลสถาบันละหนึ่งคน ให้อธิการบดีจากทุกสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลร่วมกันคัดเลือกให้เหลือสามคนแล้วเสนอชื่อต่อรัฐมนตรี ส่วนการแต่งตั้งกรรมการสรรหาซึ่งเป็นผู้แทนองค์กรเอกชน ให้รัฐมนตรีดำเนินการให้องค์กรเอกชนเป็นผู้คัดเลือกตนเอง และเสนอชื่อต่อรัฐมนตรี สำหรับการแต่งตั้งกรรมการสรรหาซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ให้รัฐมนตรีดำเนินการให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเป็นผู้คัดเลือกตนเองและเสนอชื่อต่อรัฐมนตรี

การแต่งตั้งกรรมการสรรหาตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ใน
กฎกระทรวง

ให้คณะกรรมการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิเลือกกรรมการด้วยกันเองเป็นประธานกรรมการคนหนึ่งและ
เลขานุการอีกคนหนึ่ง

ให้กรมป่าไม้ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิ และให้นำมาตรา ๘
และมาตรา ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิเสนอรายชื่อบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ
มีผลงานและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ ที่สมควร
ได้รับแต่งตั้ง เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนต่อรัฐมนตรีเป็นจำนวนสองเท่า
ของตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่จะมีการแต่งตั้งหรือแต่งตั้งแทน

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาและการเสนอรายชื่อบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบาย
ป่าชุมชนให้กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๓

คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

มาตรา ๑๘ ให้มีคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด
เป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ ผู้อำนวยการ
สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ ประธานเครือข่ายป่าชุมชนระดับจังหวัด ผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด
แต่งตั้งจากผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งคน ผู้แทนสมาชิกสภาท้องถิ่นหนึ่งคน ข้าราชการ
หรือพนักงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัดนั้นสามคน และผู้ทรงคุณวุฒิ
ซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งอีกเจ็ดคน เป็นกรรมการ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
เป็นกรรมการและเลขานุการ ข้าราชการสังกัดสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่หนึ่งคนซึ่งอธิบดีแต่งตั้ง
เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หลักเกณฑ์การแต่งตั้งกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบ
ที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนดตามมาตรา ๑๐ (๔)

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแต่งตั้งจากผู้แทน
สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลหรือเทียบเท่าที่มีคณะหรือสาขาวิชาเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม หรือมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สองคน ผู้แทนองค์กรเอกชนสองคน ตามบัญชีรายชื่อ
ที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนจัดทำขึ้นตามมาตรา ๑๐ (๕) และให้แต่งตั้งจากผู้แทนคณะกรรมการจัดการ
ป่าชุมชนสามคน

ให้นำมาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับ
กับการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และการปฏิบัติหน้าที่ของ
คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดโดยอนุโลม

มาตรา ๑๙ คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาคำขอ เพิ่มหรือลดเขตป่าชุมชน หรือเพิกถอนป่าชุมชน และดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับรายละเอียดที่ระบุในคำขอจัดตั้งเป็นป่าชุมชน
- (๒) ประกาศคำขอให้จัดตั้งป่าชุมชน เพิ่มหรือลดเขตป่าชุมชน หรือเพิกถอนป่าชุมชน และพิจารณาคำคัดค้าน
- (๓) ถอดถอนกรรมการจัดการป่าชุมชน
- (๔) แต่งตั้งและถอดถอนเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน
- (๕) พิจารณาอุทธรณ์มติการให้พ้นจากการเป็นสมาชิกป่าชุมชนตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง
- (๖) พิจารณานุมัติแผนจัดการป่าชุมชน พิจารณาให้ความเห็นชอบข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และพิจารณาคำขออนุญาตตามมาตรา ๔๓
- (๗) ให้คำแนะนำปรึกษาและความช่วยเหลือทางวิชาการต่อคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนในการจัดการป่าชุมชน
- (๘) ควบคุม ดูแล การจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ และแผนจัดการป่าชุมชน
- (๙) ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการจัดการป่าชุมชนในจังหวัดแล้วจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด
- (๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนมอบหมาย

หมวด ๔

การจัดตั้งป่าชุมชน

มาตรา ๒๐ ชุมชนในท้องที่ใดที่อยู่ใกล้พื้นที่ป่าหรือพื้นที่อื่นของรัฐ ซึ่งอยู่นอกเขตป่าอนุรักษ์ อยู่ใกล้และอยู่ในสภาพที่จะดูแลรักษาป่านั้นได้ หากประสงค์จะจัดตั้งป่าชุมชนในท้องที่นั้นให้บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่มีภูมิลำเนาในท้องที่นั้นไม่น้อยกว่าห้าปี และอยู่ในสภาพที่สามารถเข้าไปดูแลรักษาป่าที่จะขอจัดตั้งเป็นป่าชุมชนได้จำนวนตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป ตั้งตัวแทนยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแห่งท้องที่ที่ป่านั้นตั้งอยู่ เพื่อให้จัดตั้งป่าชุมชนได้

คำขอต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ของป่าชุมชน
- (๒) รายชื่อและประวัติโดยสังเขปของผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชนและผู้ขอเป็นสมาชิกป่าชุมชน ซึ่งมีคุณสมบัติ ตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๒๗ วรรคสอง
- (๓) รายชื่อคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน
- (๔) ความเป็นมาของชุมชนโดยสังเขปและสภาพพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชนพร้อมทั้งแผนที่สังเขปแสดงอาณาเขตและเขตติดต่อ

(๕) แผนจัดการป่าชุมชน โดยแสดงให้เห็นการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนาหรือการควบคุมดูแลภาวะแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน วิธีดำเนินการและรายการอื่นที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด

กรณีพื้นที่อื่นของรัฐที่ประสงค์นำมาจัดตั้งป่าชุมชน จะต้อง มีหนังสือยินยอมจากหน่วยงานของรัฐ ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่นั้น ให้ชุมชนนำพื้นที่ดังกล่าวไปจัดตั้งเป็นป่าชุมชนได้

ในพื้นที่ป่าชุมชนจะต้องกำหนดบริเวณเพื่อการอนุรักษ์ และบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ หรือบริเวณเพื่อการอนุรักษ์เพียงอย่างเดียว โดยให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน และวัตถุประสงค์ของป่าชุมชน

หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำขอและการอนุมัติให้จัดตั้งป่าชุมชนให้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๑ เมื่อได้รับคำขอจัดตั้งป่าชุมชนแล้ว ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดปิดประกาศ คำขอจัดตั้งป่าชุมชนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำขอจัดตั้งป่าชุมชนนั้น ไว้ในที่เปิดเผย ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ทำการอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการกำนันท้องที่ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายในหมู่บ้านพื้นที่นั้น โดยให้ลงวันที่ที่ปิดประกาศในประกาศนั้นด้วย

เมื่อพ้นสามสิบวันนับแต่วันปิดประกาศคำขอตามวรรคหนึ่ง และไม่มีกรณียื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน ในพื้นที่ป่าเดียวกันโดยระบุเขตป่าชุมชนที่จะขอจัดตั้งซ้อนกัน ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๒๒

ในระหว่างเวลาสามสิบวันนับแต่วันปิดประกาศคำขอตามวรรคหนึ่ง หากมีการยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่ป่าเดียวกันมากกว่าหนึ่งคำขอ โดยแต่ละคำขอระบุเขตป่าชุมชนที่จะขอจัดตั้งซ้อนพื้นที่กัน ทั้งหมดหรือบางส่วน ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดจัดให้มีการประชุมผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน ซ้อนพื้นที่กันเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันจัดทำคำขอจัดตั้งป่าชุมชนเป็นคำขอเดียวกัน หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการประชุมให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดกำหนด

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนซ้อนพื้นที่กันสามารถตกลงร่วมกันจัดทำคำขอจัดตั้งป่าชุมชนเป็นคำขอเดียวกันได้ ให้ถือว่าคำขอจัดตั้งป่าชุมชนแต่ละคำขอที่ยื่นไว้แต่แรกเป็นอันตกไป และถือว่าคำขอจัดตั้งป่าชุมชนที่ผู้ยื่นคำขอแต่ละรายตกลงร่วมกันจัดทำเป็นคำขอเดียวกันนั้นเป็นคำขอที่ยื่นตามมาตรา ๒๐ และให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๒๒

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนซ้อนพื้นที่กันไม่สามารถตกลงร่วมกันจัดทำคำขอจัดตั้งป่าชุมชนเป็นคำขอเดียวกันได้ ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย

มาตรา ๒๒ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้อายุติเกี่ยวกับคำขอจัดตั้งป่าชุมชนตามมาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมอบหมายให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ เพื่อทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายละเอียดที่ระบุในคำขอและให้รายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมายเพื่อดำเนินการดังกล่าว

การตรวจสอบและรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด และให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่เสนอความเห็นสภาพพื้นที่ตามคำขอนั้นควรจัดตั้งเป็นป่าชุมชนหรือไม่ และควรเป็นป่าชุมชนที่มีวัตถุประสงค์อย่างไร หรือมีข้อสังเกตประการใดเกี่ยวกับคำขอจัดตั้งป่าชุมชน

มาตรา ๒๓ เมื่อได้รับรายงานผลการตรวจสอบตามมาตรา ๒๒ แล้ว ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดปิดประกาศคำขอและรายงานผลการตรวจสอบโดยสรุปไว้ในที่เปิดเผยเป็นเวลาสามสิบวัน และส่งคำขอและรายงานผลการตรวจสอบโดยสรุปนั้นให้กรมประชาสัมพันธ์ดำเนินการเพื่อเผยแพร่เป็นเวลาเจ็ดวัน

การปิดประกาศคำขอและรายงานผลการตรวจสอบตามวรรคหนึ่งให้ปฏิบัติตามความในมาตรา ๒๑ โดยอนุโลม

ให้หน่วยงานของรัฐและบุคคลใดไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นหรือไม่ มีสิทธิทำหนังสือแสดงข้อคัดค้านหรือความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งป่าชุมชนได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันครบกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๒๔ ในการพิจารณาคำขอและรายงานผลการตรวจสอบ คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดจะมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่ ตัวแทนองค์กรเอกชนในพื้นที่หรือผู้มีหนังสือคัดค้านหรือแสดงความคิดเห็นมาให้อธิบายหรือชี้แจงหรือความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการจัดตั้งป่าชุมชนก็ได้ และคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน

ในกรณีที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเห็นว่ารายละเอียดในคำขอดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชนแก้ไขได้

ในกรณีที่ผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชนมิได้แก้ไขหรือดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดภายในเวลาที่กำหนด ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด มีอำนาจพิจารณาคำขอนั้นตามที่เห็นควรต่อไป

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีมติให้จัดตั้งป่าชุมชนตามคำขอหรือให้จัดตั้งป่าชุมชนเพียงบางส่วน หรือโดยกำหนดเงื่อนไข หรือมีมติไม่ให้จัดตั้งป่าชุมชน ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแจ้งมติดังกล่าวให้ผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชนและผู้มีหนังสือคัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีมติ

ผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชนหรือผู้มีหนังสือคัดค้านมีสิทธิอุทธรณ์มติของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดตามวรรคหนึ่งต่อคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง ทั้งนี้ให้พิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนให้เป็นที่สุด และให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดปฏิบัติให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยดังกล่าว

หนังสือแจ้งของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด คำอุทธรณ์ของผู้ยื่นคำขอหรือ ผู้มีหนังสือคัดค้าน และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ต้องแสดงเหตุผลและรายละเอียดโดยชัดแจ้ง

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีมติให้จัดตั้งป่าชุมชนได้และปรากฏว่าไม่มีการอุทธรณ์จนพ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์แล้ว ให้รายงานอธิบดีเพื่อพิจารณา หากอธิบดีไม่เห็นชอบกับมติของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดให้นำเสนอคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนพิจารณา และให้นำมาตรา ๒๕ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่อธิบดีเห็นชอบด้วยกับมติของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด หรือในกรณีที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนพิจารณารายงานที่ได้รับจากอธิบดีตามวรรคหนึ่ง หรือพิจารณาอุทธรณ์คำขอจัดตั้งป่าชุมชนตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง แล้วมีคำวินิจฉัยให้จัดตั้งป่าชุมชนได้ ให้อธิบดีประกาศการอนุมัติจัดตั้งป่าชุมชนในราชกิจจานุเบกษา โดยมีสาระสำคัญตามที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน การจัดตั้งป่าชุมชนมีผลเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

หมวด ๕
การจัดการป่าชุมชน

มาตรา ๒๗ เมื่อได้มีประกาศการจัดตั้งป่าชุมชนแล้ว ให้ผู้ซึ่งมีรายชื่ออยู่ในบัญชีตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง (๒) เป็นสมาชิกป่าชุมชน และ (๓) เป็นคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

ประเภทและคุณสมบัติของสมาชิกป่าชุมชนและคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน การแก้ไข เปลี่ยนแปลงสมาชิกป่าชุมชน และคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๘ สมาชิกป่าชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลรักษาป่าชุมชน ดังนี้

(๑) ปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และแผนจัดการป่าชุมชน

(๒) ร่วมมือกับทางราชการในการดูแลรักษาป่าชุมชน สัตว์ป่า และทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชนที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน จำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่อาจมีมติให้สมาชิกป่าชุมชน ผู้นั้นพ้นจากการเป็นสมาชิกป่าชุมชน

มาตรา ๒๙ ให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนดำเนินการจัดการป่าชุมชนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของป่าชุมชนและแผนจัดการป่าชุมชนที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดอนุมัติ และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน หลักเกณฑ์การรับบุคคลเป็นสมาชิกป่าชุมชน และการจัดการทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชน ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของป่าชุมชน และไม่ขัดแย้งกับระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

(๒) สั่งให้ผู้หนึ่งผู้ใดออกจากป่าชุมชนหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ ในเขตป่าชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับตาม (๑) หรือพระราชบัญญัตินี้

(๓) ร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดให้มีหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่นตามมาตรา ๓๒

(๔) ดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชน

(๕) ดูแลให้สมาชิกป่าชุมชนปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) โกล่เกลี่ยหรือประนีประนอม เมื่อสมาชิกป่าชุมชนเกิดความขัดแย้งในการจัดการป่าชุมชน

(๗) ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีที่มีการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ให้รับบุคคลเป็นสมาชิกป่าชุมชนหรือให้สมาชิกป่าชุมชนพ้นจากการเป็นสมาชิกป่าชุมชน

(๙) ดำเนินการตามที่เห็นสมควรเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าชุมชน

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน หรือคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

การออกข้อบังคับตาม (๑) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดก่อน

คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ อาจมีมติให้สมาชิกป่าชุมชนผู้นั้นพ้นจากการเป็นคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

มาตรา ๓๐ แผนจัดการป่าชุมชนที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดอนุมัติแล้วให้ใช้บังคับได้เป็นเวลาห้าปี

ให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเสนอแผนจัดการป่าชุมชนต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ก่อนแผนจัดการป่าชุมชนเดิมหมดอายุไม่น้อยกว่าหกเดือนเมื่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดอนุมัติ แผนจัดการป่าชุมชนแล้วให้นำมาใช้บังคับถัดจากวันที่แผนจัดการป่าชุมชนเดิมหมดอายุลงหรือในวันที่ คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดกำหนด แล้วแต่กรณี

ในระหว่างที่แผนจัดการป่าชุมชนเดิมหมดอายุลง ถ้าคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ยังไม่อนุมัติแผนจัดการป่าชุมชนใหม่ให้นำแผนจัดการป่าชุมชนเดิมมาใช้ต่อไปจนกว่าจะมีการอนุมัติ แผนจัดการป่าชุมชนใหม่

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนอาจขอเปลี่ยนแปลง เขตป่าชุมชน ปรับปรุงแผนจัดการป่าชุมชน หรือขอให้เพิกถอนป่าชุมชนทั้งแปลงหรือบางส่วนได้ แต่ต้องแสดง เหตุผลและรายละเอียดโดยชัดแจ้ง และให้นำมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องจัดให้มีหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่นแสดงแนวเขต ป่าชุมชน บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ และบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ไว้ตามสมควร เพื่อให้ประชาชนเห็นได้ว่าเป็นเขตป่าชุมชน และคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและสมาชิกป่าชุมชนต้องให้ความร่วมมือ ในการดำเนินการนี้ด้วย

มาตรา ๓๓ ภายในป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชนมีสิทธิใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชน

(๑) การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้เป็นไปตามระเบียบ

คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

(๒) การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนเพื่อการนันทนาการในบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) การเก็บหาของป่าในป่าชุมชน ให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

(๔) การทำไม้ในบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ให้ทำได้ตามความจำเป็นในการดำรงชีพและการใช้สอยของสมาชิกป่าชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะภายในชุมชนนั้น ตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับแผนการจัดการป่าชุมชนที่ได้อนุมัติ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วัฒนธรรม และความยั่งยืน

(๕) การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอื่นในเขตป่าชุมชน ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๔ บรรดาไม้และของป่าที่ได้มาจากป่าชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม ค่าภาคหลวง หรือค่าใช้จ่ายในการบำรุงป่าตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

มาตรา ๓๕ ให้กรรมการจัดการป่าชุมชนจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่มีอำนาจทำนิติกรรมใด ๆ ผูกพันทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนและดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนได้

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือระเบียบ หรือข้อบังคับที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ และก่อให้เกิดความเสียหายแก่สัตว์ พืช ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน ให้กรมป่าไม้หรือคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนมีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการเคลื่อนย้ายสิ่งทีก่อให้เกิดความเสียหาย หรือกระทำให้สิ่งนั้นหมดสภาพความเป็นอันตราย หรือความเป็นพืช ตลอดจนการนำเอาของนั้นมาเก็บ กัก หรือรักษาไว้
- (๒) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการทำให้ทรัพยากรธรรมชาติกลับคืนมาสู่สภาพเดิม
- (๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น เนื่องในความเสียหายนั้น
- (๔) ค่าดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการประเมินความเสียหายและประเมินค่าใช้จ่ายในการเยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของบุคคล
- (๕) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่รัฐได้จ่ายในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมาย เช่น ค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายเป็นค่าทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินคดีในศาล และค่าธรรมเนียมในศาล
- (๖) มูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ต้องเสียหายในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนนอกจากดอกเบี้ยผิดนัดที่ต้องได้รับแล้ว ให้คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของเงินตราตั้งแต่เวลาที่ละเมิดจนถึงเวลาที่ชำระค่าสินไหมทดแทนประกอบด้วย

มาตรา ๓๗ ในการดำเนินคดีตามมาตรา ๓๕ และ มาตรา ๓๖ คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนอาจขอให้พนักงานอัยการดำเนินคดีให้ก็ได้ และให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๘ กรณีเกิดการเสียหายแก่ทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนและคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนมิได้ดำเนินการฟ้องร้อง ให้อธิบดีมีอำนาจส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฟ้องร้องคดีดังกล่าวเพื่อเรียกร้องค่าเสียหาย เพื่อจ่ายให้เป็นทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนนั้นได้

มาตรา ๓๙ บทบัญญัติในมาตรา ๓๗ ไม่เป็นการลบล้างหรือจำกัดหน้าที่และความรับผิดชอบที่บุคคลมีอยู่ตามบทบัญญัติของกฎหมายอื่น และไม่เป็นการตัดอำนาจของผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นที่จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตน

หมวด ๖
การควบคุมดูแลป่าชุมชน

มาตรา ๔๐ เจ้าหน้าที่ป่าชุมชนมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ตรวจสอบพื้นที่และตรวจตราดูแลการดำเนินการและกิจการต่าง ๆ ในป่าชุมชน
- (๒) แนะนำ ให้ความรู้ ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) ในกรณีที่ไม่อาจเรียกประชุมคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนได้ทัน ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้หนึ่งผู้ใด ออกจากป่าชุมชนหรือให้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในป่าชุมชนในกรณีกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนหรือข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และให้รายงานคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบ
- (๔) ดำเนินการตามความเห็นสมควรเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าชุมชน
- (๕) รายงานคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเมื่อปรากฏว่ามีกรณีจะต้องเพิกถอนป่าชุมชน ทั้งแปลงหรือบางส่วน

มาตรา ๔๑ ภายในป่าชุมชน

- (๑) ห้ามทำไม้ในบริเวณเพื่อการอนุรักษ์
- (๒) ห้ามใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกิน
- (๓) ห้ามบุคคลใดกันสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า ชุกหาแร่ ล่าสัตว์ป่าสงวนหรือ สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าชุมชน เว้นแต่เป็นการ กระทำตามมาตรา ๓๓ หรือตามที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้กระทำได้

มาตรา ๔๒ เพื่อประโยชน์ในการศึกษา การวิจัย ตลอดจนเพื่อติดตามผลการปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่มอบหมาย มีอำนาจ เข้าไปในป่าชุมชนเพื่อดำเนินการดังกล่าวได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้บุคคลดังกล่าวแสดงบัตรประจำตัวหรือหนังสือแสดงการได้รับ มอบหมาย แล้วแต่กรณี เมื่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องร้องขอ

มาตรา ๔๓ บุคคลใดซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ มอบหมายตามมาตรา ๔๒ เข้าไปกระทำการใดๆ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจความหลากหลายทาง ชีวภาพ จะต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด

มาตรา ๔๔ เมื่อปรากฏว่ามีกรณีกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้ เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจทำการ หรือสั่งให้ทำการเฉพาะหน้า เท่าที่จำเป็น ดังต่อไปนี้

- (๑) ตรวจสอบบุคคลหรือยานพาหนะ
- (๒) จับและควบคุมตัวผู้กระทำความผิด

(๓) ยึดหรืออายัดสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิด หรือใช้ หรือจะใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาจากการกระทำความผิด

ให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดพร้อมด้วยสิ่งของที่ยึด หรืออายัดไว้ให้แก่พนักงานสอบสวนที่มีเขตอำนาจ โดยไม่ชักช้า

มาตรา ๔๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ที่เกี่ยวกับความผิดอาญา ให้เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดพบว่า คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน กรรมการจัดการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน กระทำการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน หรือข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีอำนาจดำเนินคดีหรือสั่งการให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน กรรมการจัดการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนดังกล่าว กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการนั้นได้ตามความเหมาะสม

ผู้ได้รับคำสั่งของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ต้องปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดกำหนด

ในกรณีที่ผู้ได้รับคำสั่งของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดตามวรรคหนึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง และให้นำมาตรา ๒๕ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด เว้นแต่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนจะสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๔๗ อธิบดีมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนและติดตามดูแลการดำเนินงานของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด และอาจสั่งให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดได้

มาตรา ๔๘ อธิบดีอาจขอให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดกระทำการหรือยับยั้งกระทำการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบายหรือมติของคณะรัฐมนตรี และระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

เมื่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดได้รับแจ้งจากอธิบดีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดพิจารณาและแจ้งผลให้อธิบดีทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำขอ

ในกรณีที่อธิบดีไม่เห็นชอบด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดที่แจ้งตามวรรคสอง ให้อธิบดีนำเสนอคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการพิจารณา และให้นำมาตรา ๒๕ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๙ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ให้เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๕๐ ภายในป่าชุมชนหากพบว่ามี การฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัตินี้ เป็นเหตุให้มีสิ่งปลูกสร้าง ขึ้นใหม่ หรือมีสิ่งอื่นใดในป่าชุมชน ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการฝ่าฝืน ทำลาย หรือรื้อถอนสิ่งนั้น ๆ ออกไป ถ้าผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม หรือไม่รู้ตัวผู้ฝ่าฝืน หรือเพื่อป้องกัน หรือบรรเทา

ความเสียหายแก่ป่าชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดจะกระทำการดังกล่าวแล้วอย่างใดอย่างหนึ่ง
เสียเองก็ได้ตามสมควรแก่กรณี และผู้กระทำฝ่าฝืนมีหน้าที่ชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการที่คณะกรรมการ
ป่าชุมชนประจำจังหวัดกระทำการเสียเอง

หมวด ๗

การเพิกถอนป่าชุมชน

มาตรา ๕๑ อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนป่าชุมชนทั้งแปลงหรือแต่บางส่วนได้ มีกรณีดังต่อไปนี้

(๑) คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนขอให้เพิกถอนป่าชุมชนตามมาตรา ๓๑

(๒) คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนทอดทิ้งไม่จัดการฟื้นฟูป่าชุมชนนั้นต่อเนื่องติดต่อกันเป็นเวลา ๑ ปี
โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(๓) คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือระเบียบ หรือข้อบังคับ
ที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ อันจะเป็นเหตุให้ป่าชุมชนได้รับความเสียหาย หรือมีเหตุไม่ควรไว้วางใจให้จัดการ
ป่าชุมชนต่อไป

คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนป่าชุมชน โดยให้นำมาตรา ๒๕
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเพิกถอนป่าชุมชนให้มีผลเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ในกรณีที่มีใช้การเพิกถอน
ป่าชุมชนทั้งแปลงให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงแนบท้ายประกาศด้วย

มาตรา ๕๒ กรณีป่าชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่อื่นของรัฐ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่
รับผิดชอบดูแลพื้นที่นั้น หรือสิ้นสุดโดยเงื่อนไขอื่นใดตามที่ตกลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ถือเป็นการเพิกถอน
ป่าชุมชนโดยทันที

มาตรา ๕๓ ทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนที่ถูกเพิกถอน ถ้าเป็นอสัญหาริมทรัพย์ให้ตกเป็นของ
แผ่นดิน ส่วนที่เป็นสิ่งหาริมทรัพย์ให้กรมป่าไม้เก็บรักษาไว้เพื่อใช้ในกิจการจัดการป่าชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๔ ป่าชุมชนที่ถูกเพิกถอนตามมาตรา ๕๑ อาจมีการขอจัดตั้งป่าชุมชนใหม่อีกได้ ตามระเบียบ
ที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด และให้นำความในหมวด ๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๘

เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๕๕ ถ้าเป็นการสมควรให้บุคคลใดชำระเงิน ค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน หรือค่าบริการ
เนื่องในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ให้คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนมีอำนาจกำหนดอัตราและ
วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรายได้ค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน หรือค่าบริการดังกล่าวได้

เงินที่เก็บได้ตามวรรคหนึ่ง เงินที่มีผู้บริจาค เงินสนับสนุนจากรัฐบาล และเงินรายได้อื่น ๆ ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรใด และให้เก็บรักษาไว้ใช้จ่ายในกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด

หมวด ๙
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๖ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ตามมาตรา ๑๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๗ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนตามมาตรา ๒๙ (๑) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ความผิดตามวรรคหนึ่ง เมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนมีอำนาจเปรียบเทียบได้

เงินค่าปรับตามวรรคสองให้ตกเป็นทรัพย์สินส่วนกลางตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๘ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลายหรือเคลื่อนย้ายหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่นใดที่จัดให้มีขึ้นตามมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๙ ผู้ใดขัดคำสั่งเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนที่สั่งตามมาตรา ๔๐ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่มีคำพิพากษาชี้ขาดว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา ๖๐ ถ้าปรากฏว่าบุคคลนั้นยึดถือหรือครอบครองที่ดินในเขตป่าชุมชน ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิด คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทนและบริวารของผู้กระทำความผิดออกจากเขตป่าชุมชนได้

มาตรา ๖๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๒ บรรดาไม้หรือของป่าที่ได้มา หรือมีไว้เป็นความผิด หรือทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม

ให้ไม้ ของป่า หรือทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งที่ศาลมีคำสั่งริบตกเป็นของแผ่นดิน

ภายในสองปีนับแต่วันที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นถ้าไม่ทราบตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่สามารถติดตามตัวผู้กระทำความผิดได้ ให้ไม้ ของป่า หรือทรัพย์สินที่ยึด หรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใดถึงแก่ความตาย ให้ไม้ ของป่า หรือทรัพย์สินที่ยึด หรืออายัดไว้ เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหา หรือจำเลยตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ภายในสองปีทนายของ ผู้ต้องหา หรือจำเลยพิสูจน์ได้ว่าไม้ ของป่า หรือทรัพย์สินดังกล่าวไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้ ให้คืนแก่ทนายของผู้ต้องหา หรือจำเลยนั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๓ การแต่งตั้งกรรมการสรรหาในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ วรรคสาม มาใช้บังคับ และให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การแต่งตั้งกรรมการสรรหาซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนในวาระเริ่มแรกมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ วรรคสองมาใช้บังคับ และให้รัฐมนตรีดำเนินการแต่งตั้งบุคคลที่มีพฤติกรรมที่เกื้อกูล ต่อการดูแลรักษาป่ามาก่อน ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน

มาตรา ๖๔ การแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการนโยบายป่าชุมชนในวาระเริ่มแรก มิให้นำ บทบัญญัติมาตรา ๑๗ วรรคสองมาใช้บังคับ และให้มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งเพียงกึ่งหนึ่งของวาระที่กำหนดไว้ สำหรับตำแหน่งดังกล่าว และให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้ บังคับ

การแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเป็นกรรมการนโยบายป่าชุมชน ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ วรรคหนึ่งมาใช้บังคับ และให้อธิบดีดำเนินการเสนอชื่อบุคคล ที่มีพฤติกรรมที่เกื้อกูลต่อการดูแลรักษาป่ามาก่อนให้รัฐมนตรีแต่งตั้ง

มาตรา ๖๕ การแต่งตั้งกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ในวาระเริ่มแรกที่จังหวัดนั้นยังไม่มีป่าชุมชน มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ วรรคสาม มาใช้บังคับและ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

มาตรา ๖๖ ให้มีการออกกฎกระทรวง และระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ภายใน ระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

.....

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ
(ร่าง) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน

๑.๒. เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน อันจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ส่งผลให้ทรัพยากรป่าไม้ และสิ่งแวดล้อมของประเทศมีความสมบูรณ์และยั่งยืน ประกอบกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ยังมีข้อจำกัดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๕. บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๓)

ในพระราชบัญญัตินี้

“ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังไม่มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

“ป่าชุมชน” หมายความว่า ป่านอกเขตป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่อื่นของรัฐที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชนโดยมีการจัดการตามพระราชบัญญัตินี้

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มของประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานและ รวมตัวกันโดยมีเป้าหมายร่วมกัน หรือดำเนินการอื่นอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

“เขตป่าอนุรักษ์” หมายความว่า เขตอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า หรือพื้นที่ที่มีคุณค่าทางสิ่งแวดล้อมอันควรแก่การอนุรักษ์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ไม้” หมายความว่า ไม้ทุกชนิดทั้งที่เป็นต้น กอ หรือเถา ไม่ว่าจะยืนต้นหรือล้มลงแล้ว และให้หมายความรวมถึงราก ปุ่ม ตอ หน่อ กิ่ง ตา หัว เหง้า เศษ ปลายหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของไม้ ไม่ว่าจะถูกตัด ฟัน เลื่อย ผ่า ถาก ทอน ขุด หรือกระทำโดยวิธีการอื่นใด

“ทำไม้” หมายความว่า ตัด ฟัน กาน โคน ลิด เลื่อย ผ่า ถาก ทอน ขุด หรือชักลากไม้ที่มีอยู่ในป่าชุมชนหรือไม้ที่มีอยู่ในป่าชุมชนนอกจากป่าชุมชนด้วยประการใด ๆ

“ของป่า” หมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในป่าชุมชน เป็นต้นว่า

(๑) ฟืน ถ่านไม้ ไม้ไผ่ เปลือกไม้ ใบไม้ ดอกไม้ เมล็ด ผลไม้ หน่อไม้ ชัน และยางไม้

(๒) หญ้า อ้อ พง แคม พรือ คา กก กระจุต กูด เห็ด และพืชอื่น

(๓) ครั่ง รังผึ้ง น้ำผึ้ง ขี้ผึ้ง มูลค้างคาว

(๔) สัตว์น้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ แมลง รวมทั้งไข่ของแมลงที่ไม่ใช่สัตว์ป่าสงวน หรือสัตว์ป่า

คุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

(๕) ดิน หิน กรวด และทรายที่ไม่ใช่แร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่

“ฟืน” หมายความว่า เศษไม้ ปลายไม้ หรือไม้ล้มลมนอนไพรตามธรรมชาติ อันมีลักษณะและคุณภาพเหมาะสมที่จะใช้เป็นเชื้อเพลิงยิ่งกว่าใช้ประโยชน์อย่างอื่น

“ความหลากหลายทางชีวภาพ” หมายความว่า ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด และให้หมายความรวมถึงความหลากหลายทางพันธุกรรม ทางชนิดพันธุ์ และทางระบบนิเวศอันเป็นถิ่นกำเนิดของสิ่งมีชีวิตเหล่านั้น

“สมาชิกป่าชุมชน” หมายความว่า สมาชิกของชุมชนที่มีการประกาศจัดตั้งป่าชุมชนและได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

“เครือข่ายป่าชุมชน” หมายความว่า การรวมตัวกันของสมาชิกป่าชุมชน โดยมีเป้าหมายร่วมกันเพื่อเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่การจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน

“ทรัพย์สินส่วนกลาง” หมายความว่า เงินและทรัพย์สินที่ได้มาเพื่อใช้ในการจัดการป่าชุมชน ไม้ที่สมาชิกป่าชุมชนร่วมกันปลูกในบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ หรือทรัพย์สินที่สมาชิกป่าชุมชนร่วมกันจัดทำในการจัดการป่าชุมชน

“องค์กรเอกชน” หมายความว่า องค์กรที่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หรือองค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นนิติบุคคลแต่มีผลงานด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นที่ประจักษ์ โดยมีใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน และจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี และมีคุณสมบัติอื่น ๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด

“เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน” หมายความว่า ผู้ซึ่งคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดพิจารณาแต่งตั้งจากราชการสังกัดกรมป่าไม้หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ สมาชิกป่าชุมชนซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน หรือบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยองค์กรเอกชนในท้องถิ่น หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมป่าไม้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๖. โครงสร้างการดำเนินงานป่าชุมชน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔)

อธิบดีกรมป่าไม้ประกาศการอนุมัติจัดตั้งป่าชุมชน และให้มีผลเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๒๖)

คณะกรรมการ มี ๓ ระดับ ประกอบด้วย

๑. คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

๑.๑ องค์ประกอบ (ร่างมาตรา ๗)

- ๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ
- ๒) ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นรองประธานกรรมการ
- ๓) เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นกรรมการ
- ๔) อธิบดีกรมที่ดินเป็นกรรมการ
- ๕) อธิบดีกรมทรัพยากรธรณีเป็นกรรมการ
- ๖) อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นกรรมการ
- ๗) อธิบดีกรมพัฒนาที่ดินเป็นกรรมการ
- ๘) อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นกรรมการ
- ๙) อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเป็นกรรมการ
- ๑๐) ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นกรรมการ
- ๑๑) ผู้ทรงคุณวุฒิอีกแปดคน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนสองคน ผู้แทน

สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลสองคน และผู้แทนคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนสี่คน เป็นกรรมการ โดยรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอตามมาตรา ๑๗

๑๒) อธิบดีกรมป่าไม้เป็นกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ อธิบดีกรมป่าไม้อาจแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการได้ตามความจำเป็น

๑.๒ อำนาจหน้าที่

๑) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายในการจัดตั้ง การจัดการป่าชุมชน และเครือข่ายป่าชุมชน หรือพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับป่าชุมชนตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

๒) เสนอแนะในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

๓) กำหนดระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

๔) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การแต่งตั้งกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดตาม

มาตรา ๑๘

๕) จัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงาน และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

๖) จัดทำรายงานเกี่ยวกับสภาพโดยรวมของป่าชุมชนทั่วประเทศพร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีปีละหนึ่งครั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม การอนุรักษ์ การฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในป่าชุมชน หรือการสนับสนุนการจัดการป่าชุมชน

๗) พิจารณาอุทธรณ์มติเกี่ยวกับการขอจัดตั้ง หรือเพิกถอนป่าชุมชน

๘) พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดที่สั่งการตาม

มาตรา ๔๖ และพิจารณาการนำเสนอของอธิบดีตามมาตรา ๔๘

๙) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดงบประมาณ มาตรการ หรือกลไกทางการเงิน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

ในการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายในการจัดตั้งและจัดการป่าชุมชนตาม (๑) และการเสนอแนะในการออกกฎกระทรวงตาม (๒) ให้คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาเสนอความเห็นและเสนอแนะด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด (ร่างมาตรา ๑๐)

ทั้งนี้ คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน (ร่างมาตรา ๑๔) อีกทั้ง มีอำนาจเรียกหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา (ร่างมาตรา ๑๕)

๒. คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

๒.๑ องค์ประกอบ (ร่างมาตรา ๑๘)

- ๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ
- ๒) รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ
- ๓) ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่เป็นกรรมการ
- ๔) ประธานเครือข่ายป่าชุมชนระดับจังหวัดเป็นกรรมการ
- ๕) ผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกรรมการ
- ๖) ผู้แทนสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นกรรมการ
- ๗) ข้าราชการหรือพนักงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัดนั้นสามคนเป็นกรรมการ
- ๘) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งอีกเจ็ดคน
- ๙) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ
- ๑๐) ข้าราชการสังกัดสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่หนึ่งคนซึ่งอธิบดีแต่งตั้งเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒.๒ อำนาจหน้าที่ (ร่างมาตรา ๑๙)

๑) พิจารณาคำขอ เพิ่มหรือลดเขตป่าชุมชน หรือเพิกถอนป่าชุมชน และดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับรายละเอียดที่ระบุในคำขอจัดตั้งเป็นป่าชุมชน

๒) ประกาศคำขอให้จัดตั้งป่าชุมชน เพิ่มหรือลดเขตป่าชุมชน หรือเพิกถอนป่าชุมชน และพิจารณาคำคัดค้าน

๓) ถอดถอนกรรมการจัดการป่าชุมชน

๔) แต่งตั้งและถอดถอนเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน

๕) พิจารณาอุทธรณ์มติการให้พ้นจากการเป็นสมาชิกป่าชุมชนตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง

๖) พิจารณาอนุมัติแผนจัดการป่าชุมชน พิจารณาให้ความเป็นชอบข้อบังคับของ

คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และพิจารณาคำขออนุญาตตามมาตรา ๔๓

๗) ให้คำแนะนำปรึกษาและความช่วยเหลือทางวิชาการต่อคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนในการจัดการป่าชุมชน

๘) ควบคุม ดูแล การจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแผนจัดการป่าชุมชน

๙) ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการจัดการป่าชุมชนในจังหวัดแล้วจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด

๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนมอบหมาย

๓. คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

๓.๑ องค์ประกอบ (ร่างมาตรา ๒๐)

บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่มีภูมิลำเนาในท้องถิ่นนั้นไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป โดยมีรายชื่อและประวัติโดยสังเขปของผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชนและผู้ขอเป็นสมาชิกป่าชุมชน ซึ่งมีคุณสมบัติตามกฎหมายกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๒๗ วรรคสอง พร้อมทั้งรายชื่อคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

๓.๒ อำนาจหน้าที่ (ร่างมาตรา ๒๙)

๑) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน หลักเกณฑ์การรับบุคคลเป็นสมาชิกป่าชุมชน และการจัดการทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชน ทั้งนี้ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของป่าชุมชน และไม่ขัดแย้งกับระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

๒) สั่งให้ผู้หนึ่งผู้ใดออกจากป่าชุมชนหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ ในเขตป่าชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับตาม (๑) หรือพระราชบัญญัตินี้

๓) ร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดให้มีหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่นตามมาตรา ๓๒

๔) ดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชน

๕) ดูแลให้สมาชิกป่าชุมชนปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

๖) โกล่เกลี่ยหรือประนีประนอม เมื่อสมาชิกป่าชุมชนเกิดความขัดแย้งในการจัดการป่าชุมชน

๗) ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีที่มีการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

๘) มีมติด้วยคะแนนเสียงจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ให้รับบุคคลเป็นสมาชิกป่าชุมชน หรือให้สมาชิกป่าชุมชนพ้นจากการเป็นสมาชิกป่าชุมชน

๙) ดำเนินการตามความเห็นสมควรเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าชุมชน

๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่

คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนหรือคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

๗. การจัดตั้งป่าชุมชน

๗.๑ ป่านอกเขตป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่อื่นของรัฐที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชนโดยมีการจัดการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓)

๗.๒ ป่าชุมชนที่จัดตั้งขึ้นต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

๑) การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพ และสถานะแวดล้อม
 ๒) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน
 ๓) การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลายของชุมชนในการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา การควบคุมดูแล และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน

๔) การฟื้นฟูพื้นที่ป่าในเขตป่าชุมชนโดยการปลูกป่าทดแทน

๕) การเสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนในการจัดการป่าชุมชน (ร่างมาตรา ๕)

๗.๓ พื้นที่ป่าที่มีการจัดตั้งเป็นป่าชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้คงอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๖)

๗.๔ ชุมชนในท้องที่ใดที่อยู่ใกล้พื้นที่ป่าหรือพื้นที่อื่นของรัฐ ซึ่งอยู่นอกเขตป่าอนุรักษ์ อยู่ใกล้และอยู่ในสภาพที่จะดูแลรักษาป่านั้นได้ หากประสงค์จะจัดตั้งป่าชุมชนในท้องที่นั้นให้บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปี บริบูรณ์ขึ้นไปที่มีภูมิลำเนาในท้องที่นั้นไม่น้อยกว่าห้าปี และอยู่ในสภาพที่สามารถเข้าไปดูแลรักษาป่าที่จะขอจัดตั้งเป็นป่าชุมชนได้จำนวนตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป ตั้งตัวแทนยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแห่งท้องที่ที่ป่านั้นตั้งอยู่ เพื่อให้จัดตั้งป่าชุมชนได้

คำขอต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑) วัตถุประสงค์ของป่าชุมชน

๒) รายชื่อและประวัติโดยสังเขปของผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชนและผู้ขอเป็นสมาชิกป่าชุมชน ซึ่งมีคุณสมบัติ ตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๒๗ วรรคสอง

๓) รายชื่อคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

๔) ความเป็นมาของชุมชนโดยสังเขปและสภาพพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชนพร้อมทั้งแผนที่สังเขปแสดงอาณาเขตและเขตติดต่อ

๕) แผนจัดการป่าชุมชน โดยแสดงให้เห็นการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนาหรือการควบคุมดูแลสถานะแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน วิธื่อดำเนินการและรายการอื่นที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด

กรณีพื้นที่อื่นของรัฐที่ประสงค์นำมาจัดตั้งป่าชุมชน จะต้อง มีหนังสือยินยอมจากหน่วยงานของรัฐ ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่นั้น ให้ชุมชนนำพื้นที่ดังกล่าวไปจัดตั้งเป็นป่าชุมชนได้

ในพื้นที่ป่าชุมชนจะต้องกำหนดบริเวณเพื่อการอนุรักษ์ และบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์หรือบริเวณเพื่อการอนุรักษ์เพียงอย่างเดียว โดยให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ_สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน และวัตถุประสงค์ของป่าชุมชน

หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำขอและการอนุมัติให้จัดตั้งป่าชุมชนให้กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๐)

๘. หน้าที่ของสมาชิกป่าชุมชน (ร่างมาตรา ๒๘)

สมาชิกป่าชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลรักษาป่าชุมชน ดังนี้

๑. ปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และแผนจัดการป่าชุมชน

๒. ร่วมมือกับทางราชการในการดูแลรักษาป่าชุมชน สัตว์ป่า และทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน

สมาชิกป่าชุมชนที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่อาจมีมติให้สมาชิกป่าชุมชนผู้นั้นพ้นจากการเป็นสมาชิกป่าชุมชน

๙. สิทธิในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน (ร่างมาตรา ๓๓)

สมาชิกป่าชุมชนมีสิทธิใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชน

๑. การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้เป็นไปตามระเบียบ

คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

๒. การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนเพื่อการนันทนาการในบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๓. การเก็บหาของป่าในป่าชุมชน ให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

๔. การทำไม้ในบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ให้ทำได้ตามความจำเป็นในการดำรงชีพและการใช้สอยของสมาชิกป่าชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะภายในชุมชนนั้น ตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับแผนการจัดการป่าชุมชนที่ได้อนุมัติ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วัฒนธรรม และความยั่งยืน

๕. การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอื่นในเขตป่าชุมชน ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๑๐. การควบคุมดูแลป่าชุมชน (ร่างมาตรา ๔๑)

๑. ห้ามทำไม้ในบริเวณเพื่อการอนุรักษ์

๒. ห้ามใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกิน

๓. ห้ามบุคคลใดก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า ขุดหาแร่ ล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าชุมชน เว้นแต่เป็นการกระทำตามมาตรา ๓๓ หรือตามที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้กระทำได้

๑๑. การเพิกถอนป่าชุมชน

๑. อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนป่าชุมชนทั้งแปลงหรือแต่บางส่วน โดย

๑) คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนขอให้เพิกถอนป่าชุมชนตามมาตรา ๓๑

๒) คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนทอดทิ้งไม่จัดการฟื้นฟูป่าชุมชนนั้นต่อเนื่องติดต่อกันเป็นเวลา

๑ ปี โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

๓) คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือระเบียบ หรือข้อบังคับที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ อันจะเป็นเหตุให้ป่าชุมชนได้รับความเสียหาย หรือมีเหตุไม่ควรไว้วางใจให้จัดการป่าชุมชนต่อไป (ร่างมาตรา ๕๑)

๒. กรณีป่าชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่อื่นของรัฐ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่นั้น หรือสิ้นสุดโดยเงื่อนไขอื่นใดตามที่ตกลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ถือเป็นการเพิกถอนป่าชุมชนโดยทันที (ร่างมาตรา ๕๒)

๑๒. เงินรายได้/ทรัพย์สินส่วนกลาง (ร่างมาตรา ๕๕)

เงินรายได้ ค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน ค่าบริการ เงินที่มีผู้บริจาคให้ เงินสนับสนุนจากรัฐบาล และเงินรายได้อื่น ๆ ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรใด และให้เก็บรักษาไว้ใช้จ่ายในกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนมีอำนาจกำหนดอัตราและวงระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรายได้ค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน หรือค่าบริการเนื่องในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

๑๓. บทลงโทษ

๑. บทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืนการทำไม้ในบริเวณเพื่อการอนุรักษ์ ใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกิน หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าชุมชน (ร่างมาตรา ๔๑) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๖๐)
๒. บรรดาไม้หรือของป่าที่ได้มาหรือมีไว้เป็นความผิด หรือทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม (ร่างมาตรา ๖๒)

๑๔. บทเฉพาะกาล

ให้มีการออกกฎกระทรวง และระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

.....